

Justitiedepartementet
Grundlagsenheten

Yttrande över betänkandet Ett ändamålsenligt skydd för tryck- och yttrandefriheten (SOU 2020:45)

Ju2020/02919/L6

Svea hovrätt har granskat betänkandet utifrån de utgångspunkter som domstolen har att beakta. Hovrätten anser att förslagen i betänkandet är väl övervägda och instämmer i allt väsentligt i de förslag som lagts fram. Hovrättens synpunkter följer nedan med den avsnittsnumrering som används i betänkandet.

Föreslagen ändring av 1 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen (avsnitt 1.1 och 9.9.3)

Hovrätten anser att uppräkningsordet ”spioneri” i den nya punkten 7 gör bestämmelsen svår att tolka i den delen. För att säkerställa att bestämmelsen inte får ett vidare tillämpningsområde än avsett bör övervägas att i stället ange de olika typer av angrepp som är aktuella i en punktlista.

Föreslagna ändringar av 1 kap. 3 § andra stycket och 1 kap. 4 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen (avsnitt 1.2 och 10.5.3)

Enligt de föreslagna ändringarna ska tillhandahållanden enligt den s.k. webbsändningsregeln (1 kap. 3 § andra stycket) inte längre anses vara sändningar av program i yttrandefrihetsgrundlagens mening, om programmet inte tillhandahålls av någon av aktörerna som omfattas av 1 kap. 4 § första stycket 1 a–d (s. 232). Samtidigt ska 1 kap. 4 § första stycket 1 a, enligt tredje stycket, *inte* gälla redaktioner för sådana program som avses i webbsändningsregeln. Webbsändningsregeln med dess nya lydelse kan därmed tolkas som att den aldrig kan bli tillämplig om en sändning tillhandahålls av en redaktion, utan endast om den tillhandahålls av någon av de andra aktörerna i 1 kap. 4 § första stycket 1 b–d. Även om det framgår av betänkandet att detta inte är avsikten med ändringarna, anser hovrätten att det bör övervägas om denna otydlighet till följd av hänvisningarna mellan bestämmelserna kan avhjälpas genom att den typ av sändningar vars redaktioner ska undantas från tillämpningen av 1 kap. 4 § första och andra styckena i stället anges direkt i tredje stycket.

Vidare kan ordalydelsen i 1 kap. 4 § tredje stycket tolkas som att redaktioner som är redaktion dels för ett program enligt webbsändningsregeln och dels för t.ex. en periodisk skrift, helt undantas från tillämpning av 1 kap. 4 §. Det framgår av betänkandet att bestämmelsen inte ska tolkas på det sättet (s. 233 och 432). Hovrätten anser att det bör övervägas om detta ska framgå tydligt av lagtexten.

De föreslagna ändringarna i denna del skulle med beaktande av ovanstående synpunkter kunna förtydligas genom att 1 kap. 4 § tredje stycket formuleras enligt följande.

”Första stycket 1 a gäller inte redaktioner för enbart tillhandahållanden till allmänheten på särskild begäran av direktsända eller inspelade program, för vilka starttidpunkten och innehållet inte kan påverkas av mottagaren.”

Föreslagen utökning av delegationsbestämmelserna 1 kap. 13 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 20 § yttrandefrihetsgrundlagen (avsnitt 11.7.2 och 11.7.3)

Hovrätten instämmer i kommitténs bedömning att det finns ett behov av att begränsa grundlagsskyddet för vissa söktjänster som offentliggör personuppgifter om bl.a. fällande domar i brottmål. Hovrätten konstaterar dock att de föreslagna punkterna 4 i respektive delegationsbestämmelse första stycke skiljer sig i förhållande till de befintliga punkterna 1–3 på det sättet att den avser personuppgifter som förekommer i offentliga handlingar. Enskilda kan som en följd av digitaliseringen idag enkelt få tillgång till domar i brottmål från upp till sex år tillbaka i tiden avseende en viss person genom att skicka begäran med angivande av aktuellt namn eller personnummer per e-post med samtliga allmänna domstolar som mottagare. Frågan hur bedömningen av risken för otillbörliga intrång i enskildas personliga integritet ska göras mot bakgrund av den tillgänglighet till de aktuella personuppgifterna som redan finns hos domstolarna bör övervägas under det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Kommitténs föreslagna ändring i delegationsbestämmelsernas respektive andra stycke punkt 2 innebär vidare att det endast är *uppgiftssamlingens karaktär* som ska ligga till grund för bedömningen av risken för otillbörliga integritetsintrång. Den tänkta eller faktiska användarkretsen av söktjänsten ska inte längre beaktas vid bedömningen (s. 277). Hovrätten anser att det vid den riskbedömning som ska göras kan ligga nära till hands att anse att uppgiftssamlingens målgrupp utgör en del av dess karaktär. Det kan därför övervägas om formuleringen i andra stycket punkt 2 är helt ändamålsenlig.

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättspresidenten Anders Perklev, hovrättslagmannen Monika Sörbom, hovrättsrådet Daniel Thorsell, samt tf. hovrättsassessorn Alexandra Alehammar Wallinder, föredragande.

Anders Perklev

Alexandra Alehammar Wallinder